

Událost jako model

Tak jako si první geometři ustavili trojúhelník jako myšlenkový model, aby pak na něm mohli zkoumat jeho vlastnosti, můžeme si ustavit jako myšlenkový model také „událost“. Bude tu ovšem mít velký význam to, že trojúhelník byl jako rovinný útvar již od počátku míněn jako nezávislý na čase, tedy jako v čase neproměnný, zatímco myšlenkový model události musí mít rovněž od samého počátku na paměti povahu dění v čase, tedy jako něčeho, co má svůj počátek, průběh a konec. To má ovšem dalekosáhlé důsledky: zatímco se nemusíme starat o to, nakolik vlastnosti modelu třeba pravoúhlého trojúhelníku odpovídají skutečnosti (neboť ve světě, tj. např. ve Vesmíru, žádné takové trojúhelníky nemůžeme „objevit“, protože se tam „nevyskytují“), nejrůznější události se ve světě skutečně dějí, odehrávají, mají v něm své počátky, svůj průběh i své konce, takže své „pojetí“ (tj. pojmové uchopení) modelu události musí nějak odpovídat něčemu skutečnému (i když jen v některých ohledech). Zároveň však musíme podržet v paměti, že sám „pojem“ trojúhelníku nemá vlastnosti rovinného útvaru (tj. nemá žádné úhly ani plochu atd.), takže ani sám „pojem“ události nemá resp. nemusí mít počátek ani konec v čase, nemusí se sám „odehrávat“ („dít“), zkrátka nemusí mít vlastnosti skutečné události (byť pouze některé, neboť sám jakožto akt pojmání se ovšem také musí „dít“, stejně jako se musí „dít“ akt pojmání trojúhelníku). Pojem „události“ je ovšem myšlenkový útvar, jímž jsou skutečné události pouze míněny, nikoli napodobovány, zatímco model „události“ nám umožňuje mýnit (pojmovit) událost jako takovou, tedy v její totožnosti (identitě), takže se k ní (jakožto modelu) můžeme kdykoli jako k takové v myšlenkách vrátit. To vedlo mnohé myslitele k tomu, že nerozlišovali skutečné události od jejich myšlenkových modelů a že skutečné události chápali jako totožné se sebou, takže je jako totožné se sebou také mínili (čímž de facto popřeli jejich dění, tedy proměnlivost, neidentičnost se sebou).

(Písek, 181007-1.)